

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ս. Էմիլիանի Սրբաբան Հանդիսի սեպտեմբերի 13-ին կորինակեմք՝ վեհափառ Հայրապետին մերոյ անուան, և Ս. Աթոռոյն ճեմարանին բացման տարեդարձի հանդիսաւոր օրը, Տիխիսի բարեխնամ Առաջնորդ և ճեմարանին վերատեսուչ գեր. Տ. Գարբիէլ Ս. Արքեպիսկոպոսի արտասանած գեղեցիկ և իմաստալից ատենախօսութիւնը՝ անտարակոյս բնական կընթեռնուն յառաջադիմութեան աւետեաց փառաքող և ճաշակի տէր աղին Ընթերցողք՝ Ահաւասիկ .

Վ. Ե. Ա. Ֆ. Ս. ՏԵՐ,

ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԵԱՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏ .

Զինչ ինչ քաղցրագոյն կայէ յայնքան որոց միանգամ յուսով վաստակիցին քան ըդտեսանել թէ եւ բացուած ի բաց՝ զարդեանց աշխատութեանց իւրեանց զբարեկեան զբաղմանը արդարեւ : Զայս քաղցրութեան եւ զբերկրաւորութեան արտաբերած աշխարհ եւ մեր զճաշակ՝ ողորմութեամբ Բարձրեւոյն՝ ի գործ տեսնութեան Գեորգեան ճեմարանին Սրբայ Նշմանին, համարձակիմք աւասիկ ի հրճուածնօր հրաւէր կարգալ ոչ միայն սրբազուն մար Աւստիս միաբանութեան Հայր եւ Եղբարց բարեխիտաց, այլ եւ համօրէն ամենայն որդւոց հարազատից Հայաստանեայց սուրբ Եկեղեցւոյ՝ հաղորդս մեզ հանդիսանալ ի խնդութեանս մերում : Եւ արդեօք կարի իսկ յիշաւունս :

Վեհափառ Տէր, տեսանէք աւասիկ չուրջ բոլորեալ երամակին զՅերովթ թողուլ զայնուսիկ յորդեկացն Զերոյ՝ յորդեց Հայաստանի, յորոց ի գլուխս հեղէքն առատապէս զհայրապետականին Զերոյ զօրհնութեան զցօղ զուարթարար անդաւն ի սկզբանէ, եւ մանաւանդ յառաջումն տարեդարձի բացման հոյակապ ճեմարանին : Տեսէք արդ յերկրորդումս, տեսէք ո՛րքան աճեցին եւ արդասարեք եղեն ի հոյովել տարեկան շրջանիս՝ չնորհիւ անդու աղօթից, եւ անթերի խնամոց Հայրապետիդ մեծի եւ անխնայ վաստակովք աշխատաւորացն առ ի Զինչ կարգելոց եւ ցանդ ի յառաջագէմ սննդի խրատութեանց :

Ե ինչ ապաքէն ի տեսարանս այսպիսիս, Վեհափառ Տէր, որ ակնեւեւ առաջի կայ ամենեցուն, որպէս աճումն թուոյ սանուցդ որդեգրելոց Մայր Աթոռոյս, հանդերձ քաջառողջ կենդանութեամբ նոյնի եւ զուարթածաղիկ գոհութեամբ սրտի, եւ է ինչ դարձեալ՝ որ յաւէտ նշմարի հոգւոց՝ որոց ոչ կարծեօք ինչ եւ ոչ վեր ի վերոյ, այլ ճշդիւ գտակաւ հմտացեալ իցեն զաստիարակութեանս արուեստի : Արդ ներսնէ ինձ Զերդ Վեհափառութիւն զերկաքանչիւրդ աղբ յառաջադիմութեան երեւութացեալ ի Զերում զաստակերափս՝ պարզել ըստ կարի աստանօր ի մեծահանգէս աւուրս տօնի ատալի յոգնախոսուն ակումբիս, ոչ ի սնտի ինչ պարծանս խաբէութեան, եւ ոչ զմարդահանցից ոմանց բերել կամելով զստօթապարտ կերպարանս, այլ իւրեւ զհամարաւորութիւն անտեսի հաւատարմի՝ կոչեցելոյ ի Տեառնէդ իւրմէ յայս գործ տաժանական, բայց աստուածահանոց եւ աղբային :

Ապաքէն ոչ ըստ չափու մեծութեան չինուածոց վայելչակերտ ճեմարանիս էր ի հերոնութիւն աշակերտաց սորին՝ ըստ պէսպէս պատ-

ճառաց . որոց առաջինն եւ զխաւոր այն իսկ էր՝ զի էր մարթ անդէն ի սկզբանս բացումն առնել բաշում զաստարանաց միանգամայն . որոյ վասն որք ի հերոն չէին ինչ աւելի քան զվաթսուն եւ վեց, այսօր եղեն իննսուն եւ հինգ աշակերտք . թող եւ զբաղմաթիւ պատանիս ցանկացողս այսր մտանել, ոչ ի չքաւորացն եւեթ դասուէ, այլ եւ ի խոստացողացն զբոլակ հատուցանել տարեւորական, զոր իրաւամբ հնարեն այժմու կանոնք ճեմարանիս : Եւ յետինս այս երեւոյթ՝ զարմանալի իմն թըռեցեալ յաչս յոլովից՝ զինչ իցէ, եթէ ոչ զործնական եւ սպառազու՝ փարատումն կասկածին երկիւղի այնոցիկ ի բարեմիտ մարդկանէն, որք համարէին թէ ոչ ոք ոչ ուրեք հաւան դարձել երբեք տալ զորդիս իւր յաշակերտութիւն ճեմարանիս, թէ եւ ճիւղաբար (բաբէ, բաբէ), թէ եւ ճիւղաբար առնուլ զնստին մտաբերիցէ ոք : Ոչ, ոչ այդպէս իցէ, եղբար՝ զպատուականք : Ահա այժմէն իսկ դադարակ հարկանեն առ Զեղ, Վեհափառ հայրապետ, ուսումնատեսչիկ մանկունք Հայաստան ժողովրդոց՝ հաղարարուած եւ բերաւորաց՝ փութալ ի կատարումն գեղեցիկ խոստմանդ, ընդարձակագոյնս յօրինել զընակութիւն ճեմարանիս . քանզի նեղ եւ անձուկ է մեզ — զոչնէն ամենեքեան — զաստակերտդ գեղեցիկ :

Փարատեցա՞ւ արդեօք ի տարեւոր ժամանակիս եւ միւս եւս կասկածն երկիւղի՝ թէ գուցէ ծանրութիւն օղոց եւ եղանակիս Վաղարշապատու վնասարեւ լինիցի առողջութեան մանկուոյն, մանաւանդ ի տօթալին աւուրս ամարայնոյ : Եւ զի՞ ոչ ոչ քանզի ոչ . միայն որ ընկեցն են Վաղարշական դաւառաց աշակերտք՝ ի քաջողութեան վայելեն ահա՝ զկրօնք յամենայն երկարատեւ խօթութեանց եւ ի պէսպէս ցաւոց վնասակարաց, եւ այն՝ զինի տապալիստն եւ ջերմալիւր աւուրս անդամ ամարայնոյն անցելոյ, այլ եւ որ եկեալքն են ի հեռաւոր աշխարհաց եւ ի հովասուն վայրաց աշակերտք, յԱթուրիսն անեմ եւ յԱսպահանէ, ի Վաստանդուոյս եւ ի Վարաբաղէ, ի Գալիլիթ եւ ի Շամախու, յԱղուէ եւ ի Պետարապոյ, ի Նիլիկիոյ եւ ի Նորոյն Նախիջևանէ, ի Տրապիզոնէ եւ յԵդուկիոյ եւ որ այլքն եւս, միօրինակ ունին աւասիկ քաջողութիւն եւ զուարթութիւն : Եւ այս եթէ ոչ այնչափ օգոցս բարեխառնութեան թուրքի ումեք չնորհ, որչափ մանաւանդ քաջարթուն խնամոց զաստիարակաց ի վերայ սանուցս մերոց արդարեւ, սակայն չիք երկրպագութիւն՝ զի զո՛ւր եւ ունայն ամբաստանութիւնքն են որ զանհարկն վնասակարութեանն օղոյ Վաղարշապատու՝ մօրն եղելոյ երբեմն քաղաքաց Սրբաբանան նահանգիս :

Բայց հզօրագոյն քան զառարկուածսք զայդոսիկ՝ ոչ ապաքէն այն էր ի հերոն ի միտս եւ ի բերանս իսկ բաղնոց ի մերազնեայ եղբարց տալիսալ տարակուսի՝ թէ ո՛ւստ ուստեք հայթհայթեցին արդեօք ուսուցիչք եւ վարժեալ՝ որք յօժարիցին կամ բնաւ իսկ մտաբերիցեն այսր եկաւորել՝ յաշխարհս խոպանացեալ ըստ բաղում գլխոց, յաշխարհ լոկ եւ թափուր ի յոլովից կենցաղական զրօսանաց եւ յօրինաւորն զուարճութեանց, եւ ի կարեւորագուէնից անգամ կենսական պիտոյից եւ զիւրութեանց : Սակայն տեսաք աւասիկ, տեսանեն եւ ամենեքեան, զի ուրանօր ունիցի զտեղի ի միոյ կողմանէ հեռատեսն չափաւորութիւն եւ զեւելաւոր ընտրութիւն՝ համեմատ նախնա-

կան պիտոյից այսպիսոյ ուսումնարանի, եւ ի միւսմէն՝ անձնանուէր եռանդն ճեմարիտ աղբաւորութեան՝ անչէջ մնացեալ տակաւին ի սիրտս ուսումնասէր եւ աշխատասէր երկատասարդաց բաղնոց, անդ ոչ դժուարին ինչ է կանգնել զյաղթութիւն ի վերայ խափանաւոր խոչնից այնպիսեաց : Եւ ահա տարեկան յառաջադիմութիւնք աշակերտաց ճեմարանիս յերեւոյն զաստարանս մեր՝ պերճագոյնս քան զամենայն բան ապացուցական երաշխաւորեն ստուգութեան իրացդ : Բայց աղէ՛ եւ զայն տեսցուք միանգամ, զի եկին հասին աւանիկ եւ յուսելոց անտի ի համալսարանս Եւրոպայ՝ արք արդարեւ քաջամուտք պիտոյից հայկազըն մանկուոյն եւ հայասեռ ժողովրդոց կողմանց կողմանց, եւ զիտակք առնել զպարտուպատշաճն ընտրողութիւն ամենայնի որ ինչ առ Եւրոպական ազինս զտանիցին ոճք եւ յեղանակք զաստիարակութեան, եւ մերումն նպատակի զնոսին պատշաճեցունել : Այսպիսիք ոմանք են ահա Պարոնայքն Յարութիւն Քէչիկեան՝ ուսուցիչ Գաղղիարէն եւ Նատին լեզուաց, Լեւոն Թիւսիկեան՝ ուսուցիչ Գրահաշուի եւ Երկրաչափութեան, Վարդան Արուսեան՝ ուսուցիչ Ռուսացն Գալուսթեան եւ պատմութեան Ռուսաց եւ Աշխարհագրութեան Ռուսաստանի, եւ Յովհաննէս Գալուստեան՝ ուսուցիչ Հայերէն գալուսթեան եւ Թըռաւարանութեան եւ Վարդապետ, չորեքին եւս ի նորումն առ մեզ եկաւորեալք, որոց վաղաժամօթն վաստակք լծողեանք ընդ անխնայ աշխատութեան եղելոցն արդէն ի ճեմարանիս՝ — որք են Արժանապ. Կիւրեղ վարդապետ Սրապեան՝ ուսուցիչ Կրօնագիտութեան եւ Թըռաւարանութեան, Պարոնայք Վասակ Պապաշանեան՝ ուսուցիչ Բնական պատմութեան, Մկրտիչ Պալեան՝ ուսուցիչ Հայկաբանութեան եւ Պատմութեան Մատենագրութեան Հայոց, Ներսէս Սիմեոնեան՝ ուսուցիչ ընդհանուր Պատմութեան եւ Աշխարհագրութեան եւ գաղղիական լեզուի, Միքայէլ Միքայէլեան՝ ուսուցիչ Ռուսերէն լեզուի, Պողոս Ճէպէճեան՝ ուսուցիչ Զայնագրութեան եւ Պատմութեան Հայոց՝ եւ Տնտես, Առաքել Սաղինեան՝ ուսուցիչ Գրծագրութեան եւ Նկարչութեան, եւ Մարտիրոս Քէրէսթէճեան ուսուցիչ Վայելչագրութեան եւ Գարտուղար . — քաջ քաջ երաշխաւորեն մեզ, թէ եւ յառաջիկայսն եւս յաջողագոյն գտցէ ճեմարանս մեր զարդացումն եւ բարեաւանս ցանկալիս :

Թող ուրեմն եւ այնքանիկ յիմաստնոց՝ որոց հնչիցեն իմն ականջքն փափկասունք ի լուր իբրու եթէ ահաւորագոյն անուանակոչութեան ճեմարանի եւ նպատակի սորին, եւ գող ի դարմանս իմն կրթիցին կամաւորապէս, թո՛ղ անուստաց եւ զայս ինչ ունիցին յուշի, զի ընթացք ուսմանցն յորս պարտապէս արդ աշակերտք ի սմս, եւ յորս պարտապէսն գէթ այլ եւս ամս երկս փոխադրեալքն զարդիս ի չորրորդ դասարան, հախաւա՛ղ՝ եւեթ են ճեմարանական զաստիարակութեանց . ուստի գուցէ ոչ այնչափ որչափ կարծելին էր՝ կարօտանան արդեօք առաջնոց ոմանց ի քաջամուտքաւ վարժապետաց պատկաւորելոց ի համալրսարանս Եւրոպայ :

Այլ եւ կամէի թէ զիտիցեն այժմէն այնպիսիքն զոր ինչ Զերդ Վեհափառութիւն վեհափառս եւ յառաջատես խնամարկութեամբ եւ դեալ է արդէն ի մտի, այն է զընտրելագոյնս ըստ ամենայն գլխոց յուսումնաւարտ աշակերտաց վեցերորդի դասարանին առաքել ի դէպ ժամուն ի համալսարանս Եւրոպայ ծախիւք

ձեմարանիս, որպէս զի անդանօր դամս երկուս
կամ երկուս կատարելագործեալք ի պէսպէս մա-
կացութիւնս եւ ի հմտութիւնս՝ դարձ այսրէն
առնիցեն, եթէ հնար է՝ մէն մի խորենացիք
եւ Նղիշայք եւ Նդնիկք եւ Ղաղարիկք, եւ
վարժապետիցեն այնուհետեւ յաղագնումս ձե-
մարանի՝ չափաւորապէս վարձու շատացեալք:

Մատուցեալ արդ յոճ եւ յեղանակ հանրա-
կան ընթացից ձեմարանիս յանցելումս տարե-
կան շրջանի, արժան համարիմ նախ զնիւթա-
կանացն պիտոյից մատակարարութենէ խօսիլ
համառօտիւ:

Մտնող եւ հանդերձք եւ ամենայն արտա-
քին պէտք աշակերտաց ձեմարանիս՝ մատակա-
րարին սոցա Ձերովդ խոհական վերադիտողու-
թեամբ եւ հայրական խնամարկութեամբ ա-
ռատապէս, եւ միանգամայն ճշգրիտ պահպա-
նութեամբ տնտեսականին խնայութեան կանո-
նաց, ի վաճառական անուանեալ կառավարու-
թենէն, ազատս զմեզ կացուցանելով այսու ի
գրամականացն հաշուատուութեանց հասիցն եւ
ծախուց. որով ի միոյ կողմանէ չտեսնի ինչ
թերութիւնս եւ ոչ մի յանկարծան պահպանու-
թիւն սանուցք, եւ ի միւսմէն ճշգրիտ ըստ կա-
րի եւ ի բաց պարտքին ծախք աւելորդք, ա-
ռանց դանց առնելոյ եւ զյաւելուածով չինու-
թեանց կարեւորաց առ նորակառոյց ձեմարա-
նաւս, որպիսի են լուսադարանն ընդարձակ եւ
հիւանդանոցդ վայելչակերտ: Հաշուեմատեանք
ծախուցն եղելոց յայսմ ամի ակնհերեւ ցուցա-
նեն աւանիկ զբանիցս ստուգութիւն, եւ յու-
սաղիւր մեզ լինին՝ աներկբայապէս, զի ուրա-
նօր զուգընթաց միմեանց գտանիցին անխա-
ղախ հաւատարմութիւնս եւ անշահասէրն տըն-
տեսութիւն, անդ ոչ սակաւ խնայութիւն ի
ծախս քարծի, եւ յաւելուած ազգաշահօք
տից:

Իսկ հասցն կամ մուտք ուսումնարանիս
մեծի՝ անդերձեալք են բազմիմաստ հանձա-
րով Ձերոյ Վեհափառութեանդ՝ զլիաւորապէս
ի շահուց անտի մեծագումար գրամադիւնոյն
պատրաստելոյ ի գնոց տպագրեալ գրենոյ եւ ի
նուիրաբերութեանց բարեպաշտ իշխանաւորաց
եւ ժողովրդոց, եւ յանուանէ՝ յառատաձեռն
նուիրանաց մշտնջենական եւ ժամանակաւոր
բարերարաց եւ սատարաց ձեմարանիս, զորոց
քաղցր է մեզ յիշատակ առնել զանուանց ազ-
գասիրացն ձեմարտից յաւուրս հանդիսի: Քան-
զի բաց ի հանգուցելոցն ի Քրիստոս՝ ի բարե-
յիշատակ կարապետէ Արքեպիսկոպոսէ յԱ-
ռաջնորդէն կարնոյ եւ Տփիսեաց, ի Գէորգայ
Մանուկեան կալիթացւոյ, յԱկիւլինեայ Ալա-
ճալեան Նոր Նախիջևեանեաց, եւ ի կարա-
պետէ Թրքիսեան Գրիգորուպօլսեաց, — ու-
րոց յիշատակն օրհնութեամբ եղիցի, — ար-
ժանաւորք մերոցս շնորհակալեաց դոտանին Սո-
փիա տիկին Չավչավածէ Տփիսիսեցի, Յովնան-
նէս Ստեփանեան Յովնանեանց, քաղաքացիք
Նորոյն Նախիջևեանի, Ղալարայ եւ Մոզորքի,
Սուլթան տիկին Մելիք-Բէկլարեանց Տփիսիսե-
ցի, Սարգիս Արքեպիսկոպոս Ջալալեանց, Գէ-
որգ Արքեպիսկոպոս Վեհապետեան, Եսայի
Խլմիրեանց Ղալարեցի, Բարեգործական ընկե-
ութիւնք Հայոց Նոր Նախիջևեանի եւ Բաղ-
ուայ, Մկրտիչ Սանասարեանց, եւ Յովնաննէս
Մուրատ իշխան Մանուկ Պէյ, յորոց ոմանք
գրամադիւնս հաստատունս նուիրեցին ի նը-
պաստ ձեմարանիս, ոմանք գտնուսին միայն,
եւ այլք եւս միանուագ օժանդակութեամբ
հաղորդք եղեն այսմ աստուածահաճոյ բարե-
բարութեան:

Բայց եւս փութամ ձեպիմ զդաստիարակու-
թենէ մանկուոյն մերոյ ասել բան հակիրճ եւ
համառօտ, ոչ ինչ խէթ կասկածանաց ի մտի
ոռնելով թէ յաչս ոմանց ի քննասիրացն եւ ի
պարսաւադիտաց զանձնասէր ծնդոտի եւ զանո-
տիապարծ մարդոյ տայցեմ զանձնէ զկարծիս:
— Բայց ասացից զիրաւունս:

Վեհափառ Հայրապետ, ըստ Ձերում իսկ
պաշտելի հրամանաց՝ հիմն եւ հաստատութիւն
տաճարիդ խմաստութեան զերկիւղն Աստուծոյ
եւ զոգի աստուածապաշտութեան գիտելով հան-
դերձ ողջամիտ բարոյականութեամբ, զամե-
նայն ջան եւ զփոյթ ի կիր արկեալ է մեր՝ զի

կանոնքն բարեկարգութեան եւ համօրէն ամե-
նայն առաքինութիւնք եկեղեցական եւ քա-
ղաքական կենցաղավարութեան օր ըստ օրէ
բարդաւաճեալ ծաղկեցցին ի ամա: Եւ թէ ո՞ր-
չափ ինչ կամ որպիսի՝ դուեալ իցեմք յայսմ
Տեառն շնորհիւ յաջողութիւնս, եթէ ոչ տարա-
պայման ինչ գրեցի ինձ վստահութիւնս՝ հա-
մարձակիմ զուարթամիտ ոգւով տալ վիպու-
թիւն, զի հիմնաւորն հոգեւորութիւնս՝ հեռի
յամենայն կեղծաւորութենէ՝ լծորդեալ ընդ
անյեղիլ հաւատարմութեան առ Հայաստան-
եայցս սուրբ Եկեղեցի, եւ ընդ անդրդուելի
հարադատութեան առ Մայր Աթոռս մեր՝ հան-
դերձ երախտազէտ զգացմամբ առ արժանա-
ժառանգ Հայրդ հասարակաց, առ բազմարդիւն
Հիմնադիրք ձեմարանիս, ոչ զաղիւղիւնս ինչ
կանդաղեալք են, այլ արմատս ի խոր ձգեալ
անդատին յառաջնմէ իսկ տարւոյ ի սիրտս մա-
տաղերամ մանկուոյդ՝ աճումնաձիգ բողբոջս
զուարթարարս տեսանելեաց այժմէն իսկ ար-
ձակեն: Հանրական իմն ասեմ ջանասիրու-
թիւն անխնայ, որով ի կրկնակի հանգէս հար-
ցաքննութեան ի սկիզբն Յունիսի եւ ի վերջին
աւուրս Օգոստոսի տարւոյս՝ ոչ բերկրութեան
եւեթ եղեն մեզ առիթք, այլ եւ ոչ սակաւ
զարմանաց, եւ յառաջիկայս՝ մեծաց յուսից
ակնկալութեան:

Արդարեւ իսկ տեսաւ յայնապէս ի հար-
ցաքննութիւնս անդ՝ զի առաւելագոյն իմն եւ
գոգցես անակնկալ գործեալ են դժբա յառա-
ջադիմութիւնս ի վարժս Հայկաբանութեան, ոչ
ի գիր միայն՝ այլ եւ ի բան եւ ի գրոյց ի գը-
րոցն մեր բարբառ պատուական՝ ճոխ եւ պատ-
կառելի: Քաջալարժք հանդիսացան եւ ի Թը-
ռաքանականին գիտութեան՝ քաջահմուտ վար-
ժապետութեամբ ուսուցչին իւրեանց. արի-
ացեալ են եւ ի յաղթել սկզբնական դժուա-
րութեանց ուսման կարեւորագոյնն մեզ Ռու-
սացն լեզուի, եւս եւ Գաղղիականին: — Այսու-
մականքն եւ Աշխարհադրական հմտութիւնք՝
հանդերձ սկզբամբք Բնական պատմութեան
յերբորդունն դասարանի գոգցես աւարտեալք,
իսկ յառաջնումն եւ յերկրորդին իւր ի կէս
հասեալք՝ պատրաստեալ գտանին զսանս ձե-
մարանիս ի ճոխագունիցն ըստ այսոցիկ մա-
սանց գիտութիւնս:

Թէ ո՞րքան ի Վայելչագրութեան եւ ի Գը-
ծագրութեան եւ Նկարչութեան արուեստս
իցին զարգացեալք՝ տեսնի աւանիկ ի շարս
անդ աշխատութեանց սոցին ի հանդիսարանի
ձեմարանիս. եւ Ջայնագրութեան նորոյ չըք-
նաղ արուեստի հրահանգաց այնչափ տիրաց-
եալ են երբորդի դասուն աշակերտք՝ հանդերձ
ոմամբք յերկրորդէն եւ յառաջնոյն, զի գու-
թեան գձայնս շարականաց եւ զդարձուածս
նոցին սերտ ի մտի ոռնելով՝ կարող են երգել
անսայթաք զլուսարագոյնսն անգամ յեղանա-
նակաց, եւ նորանորս եւս ձայնադրել տալս
եւ երգս ըստ հաճոյից թեկադրողացն, եւ եր-
գել համարձակ:

Աստանօր արժան էր արդեօք ընդ անուանց
միոյ միոյ յաշակերտացն եւ զուսմանս նո-
ցին ի մէջ բերել, եւ ասել՝ թէ ո՞վ ոք յո-
րում բաժնի գիտութեանցն եւ լեզուաց առա-
ւելապէս քաջացաւ ի հարցաքննութեան ժա-
մանական. այլ զի մի՞ ծանրատաղուով լսել-
եաց գերայրդոյ ոռնելագրացս զբանս իմ առնի-
ցեմ, շատ գրեմ առ տեղեաւս զանուանցն եւ
եթ առնել յիշատակութիւնս, առաջնապէս եւ
յոյժ Գալէլէ՝ զայնոսիկ ընծայելով՝ որք հան-
դերձ անստղիւտ վարուքն եւ գնացիւք միան-
գամայն գրեալ թէ յամենայն իսկ ի մասունս
ուսմանցն անլրեպ ճշգրտութեամբ վիպեցան
քաջալարժք, եւ մրցանակաց արժանաւորք:
Եւ երբորդեալք եւ Գալէլէ՝ զթերացեալսն
փոքր ի շատէ ի տարեկան ընթացս ուսմանցն
եւ ի հարցաքննութիւնս: Ըստ այսմ Առաջնա-
կարդ աշակերտք յոյժ գովելիք վիպեցան, եւ
այսպիսիք օմանք դոտան յառաջնումն Կասա-
րանի (*):

Արդ ի տես եւ ի լուր այսքանոյ յուսապա-
(*) Լրագրոյս անձկութեան պատճառաւ հար-
կադրեցանք զանց ընել՝ այս ուսմանողաց ցան-
կը:

տար խնդրութեան ընդ արգասիս օրհնութեան
Վեհիւք եւ աղօթից սրբոյ Ուխտիս միա-
բանութեան, որպէս եւ անդու ջանից
վարժապետացն մերոց եւ աշակերտաց, նե-
րեցէ ինձ Ձերդ Վեհափառութիւն թոխս ար-
ձակել առ վայր մի մտացս թեւօք, եւ վերաս-
լացեալ ի լուստիւայլ դադալթն մեծի լերինդ
Մասեաց, ի Հայկաղնեանդ ասեմ Ողիմպոս,
չուրջ յաճել զականողիս ի կայս եւ ի կոյս ա-
րեւելից եւ արեւմտից, հիւսիսոյ եւ հարաւոյ,
եւ իւր ի պատկերի մեծի զԳէորգեանս՝ ձեմա-
րան մատնանիլ ցուցանելով որդւոց Հայաս-
տանի որ ի սփիւռս իցեն՝ քարոզ կարգաւ առ
նոսա եւ ասել. Մանկունք Հայաստանի, որ-
դիք սիրասունք Վեհափառ Հայրապետիս մե-
րոյ Գէորգայ Դ. զարթիք ի ձերմէ մահահան-
դոյն թմբրութենէդ յուսահատութեան, յոր
ընկղմեալ կայք յամաց բազմաց հետէ, մոռա-
ցօնս գործեցէք վայրիկ մի աղետիցն մեծաց
դորս կրեցէքն եւ սպառեցէք. արեւցէ՛ք զար-
տասուս յաշաց ձերոց, եւ տեսէք զակնկա-
լութեանցն ձերոց նշոյլս պայծառապէս փայ-
լատակեալ առ տեղեօքն՝ յորս կոխեցին լու-
սաշաւիղ ոտք Նահապետին Նոյի եւ Լուսա-
ւորչին ազգիս Գրիգորի Պարթեւի եւ Ներսէսի
մեծի, եւ Սահակեանցն եւ Մեսրոպեանցն, եւ
զմայրեալք բաժակաւ անտրտում ուրախու-
թեան՝ եկայք խառնեցէք զձայնս հրճուանաց
ձերոց ընդ բարեբանութեանց մերոց յորդոր-
մունս եւ օրհնեցէք զսկզբնապատճառն այսմ
բարեաց:

Հա՛պա, օրհնեցէք, որդիք շնորհապարտք,
զբարեխնամս ձեր Հայրապետ ի բարենշան
յայսմ տարեկանի, ի մեծաշուք հանդիսի տօ-
նական աւուրս սրբոյն Գէորգայ քաջապաղթ
զօրավարի: Մաղթեցէ՛ք Անուանակցի նորին
կեանս երկարաձիգս, զի եւս քան զեւս զը-
ռաւածացի ի տեսիլ բարդաւաճելոյն իւրումն
ձեռակերտի ընդ մեծագոր հովանաւորութեամբ
Օգոստափառ կայսերն Ռուսաց, եւ աստտին
վայելեացէ ընդ ամս բազումս ի յոգնաբեղուն
արդիւնս բարեաց օժտելոց յիւրմէն ի վառս
եւ ի պայծառութիւն Հայաստանեայցս Եկե-
ղեցւոյ եւ Ազգի:

Եւ մեք կգոչեմք սխրանօք. — փա՛ռք
վեհափառ եւ Աստուած արեալ Հայրապե-
տին ամենայն Հայոց, որ իւր դաստա-
կերան եղող կրթութեան եւ ուսման այս
հոյակապ ու վայելչակերտ Տաճարն՝ բա-
ղում ու բաղմազան բարեօք ճոխացու-
ցած, եւ դերապատիւ Այվաղովսքի Տ.
Գաբրիէլ Ս. Արքեպիսկոպոսի պէս հաղ-
ուադիւտ եկեղեցականի մը խմաստուն
եւ քաջալան վերափայտութեան յանձնած
է:

Լրագրոյս մանր թերթերովն ծանու-
ցած էինք՝ Տրապիզոն գացող լրագրա-
պետաց վերադարձք, եւ հարկւրապետի
մը, եւ երեք ոստիկանաց մայրաքաղաքս
բերուիլ: Այսօր ալ կհրատարակեմք՝ Տը-
րապիզոնէն այս մասին գրուած հետե-
ւեալ նամակը, որ բաւական մանրամասն
տեղեկութիւն կուտայ:

... Խմբագիր

Տրապիզոնի շրջակայ գիւղօրէից խընդ-
րոյն նկատմամբ բացուած քննութեան
աւարտման սպասեցի, որ կարող ըլլամ
ստոյգ եւ ասպհով տեղեկութիւն հաղոր-
դել Ձեզ: Կյուսամ, թէ չէք դատապար-
տեր իմ յապաղումս:

Հոկտ. 24 կիրակի օրն օմ. շոգենա-
ւով հոս հասան խմբագիրք, քննիչ Ահ-
մէտ պէյի հետ: Աղթամարայ կաթողի-
կոս Տ. Խաչատուր Սրբազանի եւ խմբա-
գրաց գալուստը օր մ'առաջ Մամուռնէն
յատկապէս հեռագրով ծանուցուած ըլ-
լալով, նոյն օրը նաւամատոյցը արանց եւ
կանանց խուռն բաղմութիւն լցուած էր:

ոստիկանութեան պաշտօնատունէն յատկապէս կարգեալ պաշտօնէին ընկերակցութեամբ խմբագիրք կառավարութեան պաշտօնատունը գացին ուղղակի, և հոն հաղիւ ժամ մը մնալէ ետքը՝ վսեմ. կուսակալին հաճութեամբ Առաջնորդարան եկան, ուր հիւրընկալուած էին ազգայնոց կողմանէ մինչև իրենց քաղաքէն մեկնած օրը:

Վսեմ. կուսակալն տեղւոյս՝ տակաւին խմբագիրք չեկած՝ խնդրոյն քննութեան համար մասնաժողովոյ մի կազմութեան հրաման քրած էր, և իտարէի ժողովոյ անդամ մեծ. փիլիպպոս էֆէնտիի միջոցաւ մեր ազգէն ալ անձ մի կ'ապահանջէր՝ մասնաժողովոյ անդամակցելու համար: Անոնց գալէն օր մը ետքը հաստատուեցաւ այս յանձնաժողովը՝ երեք թիւրք, մէկ յոյն և երկու հայ անդամներէ բաղկացեալ, որոյ նախագահեց Քենիչ Ահմէտ պէյ:

Ահաւասիկ յանձնաժողովոյ անդամոց անուանքն.

Տաճիկներէն՝

Է. յուպ օղլու Ասլի էֆէնտի, որ քաղաքապետութեան ժողովոյ նախագահն է.

Նէմլի օղլու Հաճի Ահմէտ էֆէնտի, որ երեւելի վաճառական մ'է.

Հաճի Տէրվիշ էֆէնտի.

Մեր ազգայնիներէն՝

Փիլիպպոս էֆէնտի Մուրատեան՝ Զըմէկածագի.

Խաչատուր էֆէնտի Էլմասեան.

Յոյներէն՝

Բլուլ օղլու:

Լրագրապետք միայն ունկնդիր էին, ու հարցաքննութեանց ամեն օր ներկայ գտնուելուն համար կատորագրէին միայն, առանց երբեք իրենց կողմանէ դիտողութիւն ընելու կամ կարծիք յայտնելու: Վսեմ. Քենիչ պէյը երբ տեսաւ, որ Շանա գիւղէն զատ մէկ երկու գիւղի մէջ ալ մի և նոյն հարկապահանջը նմանօրինակ զեղծմանց մէջ գտնուած են, ու հայերն և թուրքերը միացած դառնապէս կըողքեն, նա մանաւանդ երբ իր մէկ հարցման պատասխան ընդունեց կալփեկա գիւղացիներէն, թէ իրենք ժամանակին այս ամեն հարստահարութեանց համար Եօմրայի Միւտիլին բողոքած են գիւղացւոց կողմանէ, և Միւտիլը զանոնք բանտարկած է տասն օրի չափ, նոյնպէս նաև հազարապետին դիմած ատեն սպառնալիք փռնուելին, այս և ասոր նման գէպեր բնականաբար Քենիչ Ահմէտ պէյին համոզում մը գոյացնել տուին, թէ Հայրենիքի մէջ գրուած են աւելին տեղի ունեցեր է, ուստի չուզեց այլ ևս ժամանակ ճառ լինել ու ամսոյս 10 ին 1-2 ժամու մէջ հարցաքննութեանց ամփոփումն ու տեղեկագիրը խմբագրել տալով՝ հետեւեալ օրը եջ՝ մեկնեցաւ աստի՝ հետն ոռնենալով հարկարապետ մի և երեք յանցապարտ ոստիկանք. իսկ հազարապետին՝ որ բացակայ էր, կըսուի թէ հրաման գացած է հոս փութալու համար, ու Պօլիս պիտի խրկուի:

Մեծ. խմբագրաց անակնկալ բաժանման վրայ տրամեցան յոյժ բոլոր ազգայինք, որովհետև շատեր կ'ապագայէին՝ հարցաքննութեանց աւարտմանէն յետոյ

սրտի անդորրութեամբ երթալ այցելել և իրենց սէրն ու յարգանքը մատուցանել, սակայն հարկ եղաւ նոցա՝ փութալ ի վերադարձ:

Առ. Բ. Դուռն մատուցանելի տեղեկագրին հղրակացութենէն յայտնի կ'տեսնուի, թէ ոչ միայն Շանայի այլ և իրեն մերձակայ քանի մի գիւղերու մէջ զեղծմունք և անկարգութիւնք տեղի ունեցեր են: Արդարև գովութեան եւ յիշատակաց արժանի է Նորին Վսեմութեան անաչառ վարմունքը. բարեգլուխ Պէյը, Շանայի Տ. Սարգիս կակոսեանի հարցաքննութիւնները լսեց. երբ համոզուեցաւ ինքը՝ վաթսուս այսչափ տարիներէ ի վեր իր ազգատիկ ժողովրդեան հետ երկրագործութեամբ աշխատող, միամիտ և իր Ազգին ու Տէրութեան հաւատարմ հպատակ քահանայի մը արքունի տուրքը ամբողջ հատուցանելով հանդերձ կապանաց և նախատանաց եւթիսկայ ըլլալը, յայտնի կ'երևէր իր դէմքէն՝ ներքնապէս կրած յուզմունքը. տարակոյս չկայ, թէ զայս ամէնը բանիւ բերանոյ ալ պիտի պատմէ բարձրապատիւ Մեծ Եպարքոսին, որոյ ցոյց տըռած նախանձախնդրութիւնն ու արդարասիրութիւնը իրաւունք կուտայ մեզ յուսալու, թէ միանգամ ընդ միշտ վախճան պիտի տայ այսօրինակ անտանելի զեղծմանց ու հարստահարութեանց՝ պատուհասակոծ ընելով յանցաւորները:

13 Նոյմ. 1876

* * *

Դարձեալ կառավարկեմք Պատրիարքարանի, որ փութայ շնորհակալութեան ուղերձ մը մատուցանել բարձրապատիւ մեծ Եպարքոսին, ի դիմաց ընդհանուր ազգին, թէ՛ Եօղլաու և թէ՛ Տրապիզոնի կողմանց անցից անաչառ քննութիւնն հրամայելուն համար:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ուրախութեամբ կ'սենք, թէ արտաքին գործոց նախարարի նախորդ խորհրդական Տատեան վսեմափայլ Յարութիւն պէյ՝ Բեդեսպարկի օսմանեան դեսպան պիտի անուանի փոխանակ Դապուլի փաշայի:

— Այսօր կամ վաղը յատկապէս պաշտօնակալներ ճամբայ կ'ընեն՝ սև ծովու ասիական ու եւրոպական եզերաց, և ներսերը գտնուած ամբողջ իւններն աչքէ անցունելու, և եթէ պակաս ունին՝ լրացունելու, և եթէ նորեր ալ չինել հարկ է՝ կառուցանել տալու պաշտօնով:

— Պէյիւքտէրէի հեռագրատունէն մինչև Սև ծովու բերանը Գարա-Պըրուն ըսուած տեղը հեռագրական թելը հաստատուած են: Սև ծովու շատ բացերն իսկ եթէ մէկը կամ բան մը տեսնուի՝ իսկոյն հեռագրով կ'օգնուցուի ընդհանուր հրամանատարին շոգենաւուն, որուն կցուած է հեռագրական թելին մէկ ծայրն ալ:

— Սև ծով գտնուած օսմանեան զըրահաւոր նաւատորմին՝ գիշեր ու ցերէկ պատերազմական կրթութիւններ կ'ընէ:

— Նոր հաստատուելիք ազգային ժողովոյ կանոնադրութեան խմբագրութիւնն աւարտած ըլլալով երէկ երեկոյ Միտհաթ փաշայի ապարանքը վերջին անգամ մ'ալ

նախարարաց ժողովոյ մէջ կարգացուեցաւ և ընդունուեցաւ: Այս կանոնադրութեան անթերի գործադրութեան համար, երգման արարողութիւն ալ պիտի կատարուի, կըսէ Պասիրէթ, բայց յայտնի չէ թէ ո՞վ պիտի երգնու: Ըստ նոր կարգադրութեանց՝ նախարարաց ժողովը այսուհետև 10 անգամէ պիտի բաղկանայ. — նախագահ, Շէյխ-Իւլ-Խիլամ, արտաքին, ներքին, դատական, պատերազմական, ծովային, ելեմտից, առևտրական և երկրագործական գործոց, և հասարակաց կրթութեան նախարարք:

— Աստրիոյ կողմանէ դեսպանաժողովոյն համար կարգեալ պաշտօնակալն ալ քիչ օրէն կուգայ:

— Դեսպանաժողովը Թէրսանէի դահլիճ պիտի գումարի, Անգղիոյ ներկայացուցչին մայրաքաղաքս հասնելէն քանի մ'օր ետքը:

— Գաղղիական դեսպանը և դեսպանաժողովոյ համար գաղղիական ներկայացուցիչ Պ. Շօտօրտի՝ հինգշաբթի օրը Բ. Դուռը Միտհաթ փաշայի և արտաքին գործոց նախարարին հետ տեսնուելէն յետոյ, դեսպանաց ալ այցելեցին:

— 100 զրնոց թղթագրամին կեղծն շինող ընկերութեան մէկ անդամ, երկու օր յառաջ մայրաքաղաքիս մէջ աւերել տուած առէնը բռնուեցաւ, և վրայէն շատ կեղծ թղթագրամ ելաւ: Նոյն օրը սեղանաւոր մ'ալ ձերբակալուեալ է՝ յիշեալ ընկերութեան գործակից գտնուելուն համար:

— Անցեալ հինգշաբթի օրը Բուսնուգ ձիւն դալուն պատճառաւ, հեռագրական թելերն աւրուեալ, և 3 օր հաղորդակցութիւնը դադարեալ է:

— Թրնովայի մէկ քանի գիւղերը խաշանց ու արջառոց մէջ շուրջաւորուած հիւանդութիւնը, և վիտինի մէկ քանի գիւղերէից ոչխարաց մէջ ալ ծաղկի հիւանդութիւնը ճարակեր է:

Պարսից Շահը, ծպտեալ պիտի երթայ՝ առաջիկայ 1878 ին ֆարիդ բացուելիք տիեզերական արուեստահանդիսին: Գաղղիարէն ու անգղիարէն լեզուներն կը սովորի արդէն՝ եւրոպացւոց հետ ուղղակի խօսակցելու համար: Պալատին մէջ սենեակ մը յատկացուցեր է հնութեանց համար, և լրագրաց միջոցաւ ծանուցուեալ է, որ ծախու պիտի առնուի ո՞ր և է հընութիւն, եթէ տէրը բերէ:

— Աստրիոյ կառավարութիւնը որոշեալ է՝ օսմանեան ջուրերը գտնուած նաւատորմին աւելցունել: Նաւատորմիղը տասն և մէկ զրահաւորէ, հինգ գորվէթէ, հինգ թնդանթաձիգ շոգենաւէ, և ուրիշ խել մը փոխադրական և պատերազմական շոգենաւներէ կ'ազկանայ:

— Ռուսիոյ կառավարութեան ներքին փոխառութեան համար՝ Մոսկուայի մէջ բացուած տոմարն լցուեալ և դոցուեալ է:

— Յունաստանի ազգային ժողովը որոշեալ է՝ ըստ նոր կարգադրութեանց, 200 հազարի վերածել զօրաց թիւը:

Բուժակների երկաթածուղ-ոյն բաժնետոմսերուն 41 րդ վիճակահա-
նուութեան (ամսոյս 18 ին բաշտուեցաւ) ամբողջ արդիւնքն է:

(Նօ.)	(Ֆր.)	(Նօ.)	(Ֆր.)	(Նօ.)	(Ֆր.)	(Նօ.)	(Ֆր.)	(Նօ.)	(Ֆր.)	(Նօ.)	(Ֆր.)
650380	600000	141416	3000	1667317	3000	610892	4000	411210	4000	4515501	505
126001	60000	403376	»	4917064	»	610893	»	4133106	»	4636991	995
1040300	20000	40272	»	168811	4000	638343	»	4176957	»	4640241	215
1302773	»	488640	»	227470	»	655854	»	4176958	»	4667316	320
113405	6000	828576	»	369066	»	668900	»	4205594	»	4692561	565
440084	»	904142	»	400744	»	828579	»	4301085	»	4733381	385
488636	»	93320	»	488638	»	1006243	»	4302715	»	4806596	600
828577	»	4111209	»	527269	»	4040648	»	4499189	»	4832461	464
933216	»	4133109	»	581452	»	4109801	»	4640212	»	4859336	340
4281834	»	4301083	»	581454	»	4109803	»	4640212	»	4902911	915
										4912841	845
										4917061	65
										4933461	465
										4949906	910
										4952336	340
										4978801	805

(Նօ.)	(Ֆր.)	(Նօ.)	(Ֆր.)	(Նօ.)	(Ֆր.)	(Նօ.)	(Ֆր.)	(Նօ.)	(Ֆր.)	(Նօ.)	(Ֆր.)
2851	55	831316	320	111206	208	411206	208	4515501	505	4636991	995
29791	795	832771	775	443107	410	443107	410	4636991	995	4640241	215
73011	45	891261	265	4136996	7000	4136996	7000	4640241	215	4667316	320
413101	404	904141	445	4176956	960	4176956	960	4667316	320	4692561	565
422961	965	933211	245	4194651	655	4194651	655	4692561	565	4733381	385
426002	005	933217	249	4205591	595	4205591	595	4733381	385	4806596	600
468812	815	937141	445	4232204	205	4232204	205	4806596	600	4832461	464
482246	250	1006241	245	4236366	370	4236366	370	4832461	464	4859336	340
227466	469	1024111	415	4281831	835	4281831	835	4859336	340	4902911	915
303726	730	1031511	515	4301081	84	4301081	84	4902911	915	4912841	845
311417	420	1040296	299	4302771	774	4302771	774	4912841	845	4917061	65
369067	70	1040646	650	4307831	835	4307831	835	4917061	65	4933461	465
400744	745	1041976	980	432376	380	432376	380	4933461	465	4949906	910
403377	380	1049271	275	4333951	955	4333951	955	4949906	910	4952336	340
404271	275	1052431	435	4477946	950	4477946	950	4952336	340	4978801	805
440084	85	828578	580	4499186	490	4499186	490	4978801	805		

Ս. ՂԵՒՈՆԴԵԱՆՅ

ԳԻՇԵՐՈՒԹԵԱՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՅԱՐՄԱՇ

Անցեալ օգոստ. ամսոյ 18րդ օրն վարժարա-
նիս արձակուրդի օրերն աւարտեալ ըլլալով՝
աշակերտներն դարձած են և արդէն դասուց
աւանդումն իսկ սկսուած է:

Այն ծնողաց կամ որբերու խնամակալ մար-
դասէր բարերարաց որ իրենց զաւակները կամ
որբը վարժարանիս խնամոց յանձնել կուզեն կը
յայտարարեմք թէ՝

Ս. Ղեւոնդեանց գիշերօթեայ վարժարանս
յառաջագէտ վարժարաններու մեթոտով կանո-
նաւորեալ խիստ բարեկարգ վարժարան մ'է:

Կ. Պօլսէն և այլ քաղաքներէ փոքր ինչ հե-
ռաւորութիւնը թէ և ոմանց համար անհաճոյ
թուի, սակայն կերպ մը բարեբէ ծնողաց աչ-
քէն և զբօսալից վայրերէ հեռի անփոփ և ան-
ղբալ մտօք միայն ուսման պարապելու կողմանէ:

Ուսմանց տեսակներուն ամենը, նկարչու-
թեան ամեն ճիւղերը և լեզուներէն երեք մի-
այն, հայերէն, գաղղիներէն և տաճկերէն կա-
ւանդուին, բայց ոչ բնաւ վերի վերոյ կամ
թերի:

Ամեն ուսանելի առարկայից համար, ընտիր
և յաջողակ դասատուներ կան:

Աշակերտաց կեանքն և առողջութիւնը խը-
նամով պահպանելու համար վարժարանս իւր
մէջ յատկապէս մշտնջենաւոր բժիշկ կապահ-
վկայեալ և յաջողակ, և բաւականաչափ դեղա-
րան:

Աշակերտին տարեկան թոշակն է 52 լիւր
օսմանեան որոյ մէջ են, երթևեկութեանց թըղ-
թատարութեանց և սովորական ազանեկեաց
ծախքէն զատ, ուրիշ բոլոր ծախքերը:

Արձակուրդի կամ պարապոյ օրերը բոլոր
տարին միայն մէկ ամիս է և ո'չ բնաւ աւելի:

Միշտ բաց է և բաց պիտի մնայ վարժա-
րանս. որ ատեն որ ուզեն՝ աղատ են ծնողք
կամ բարերարք իրենց զաւակները կամ սաները
տալու:

Որոնք որ աշակերտ պիտի զրկեն մեզ՝ պէտք
է կամ Պօլիս փունջ լրագրոյ արտօնատէր մեծ.
Համբարձում էք. Ալաճանեան հետ տեսնուին

(Ալաճան-Համամ խանը խալիլ թիւ 19) և կամ
Հոս մեզի հետ թղթակցին:
1876 սեպտ. 1 խորհե Եպիսկ.
Ի վանս 2. Ս. Աստուածածնի վ. Արմաշու.
յԱրմաշ

ԱՌ ՍՐԵԳԱԿՆ

Պ. Վ. Ծանօթեմք յառաջ յանձնարարու-
թեան համար և կընդունի զուրկ զրկե-
լու և. դուրսէն բերել տալու:

ՀՐԱՏԱՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԻՔ
ԲՃՇՄԱԿԱՆ ԵՒ ԴԵՂԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ

ՄԵԾ ՏՈՒՆ ԴԵՂԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ
ԵՒ ԴԵՂՈՐԷԻՑ

Վ. ԾԱՆՆԻ
Բերա Մեծ փողոց Աղաճամի քիւ 77

Կ. Պօլիս կամուրջի ճրագարակը քիւ 1-2

Եւրոպիոյ առաջին գործարանաց հետ յա-
րաբերութեամբ կապուած, և իւր գեղորէից
ընտրութեամբ և գնոց չափաւորութեամբ հըռ-
չակուած:

Միակ մթերանոց անուանի Հ. Նէսթլէ քի-
միագէտին շինած Ֆ. Լաֆլէն, որոքիկի ալ

տղայոց, տկար կաղմ ունեցող և հիւանդութե-
անց ապաքինելոց միակ սննդարար ուտելիքն
համայն Եւրոպիոյ մէջ ընդունուած և ամեն գըռ-
խաւոր բժշկաց հաւանութիւնն ստացած:

Հոն կը գտնուի նաև.
Գոսթա (մատակի խմորեալ կաթ) որ մեծ
համբաւ ունի Եւրոպիոյ մէջ և շատ կը փնտրու-
ուի:

Սիւլֆաթ Գը Բիլէն, զուտ և մաքուր, Բէլ-
թիէ, Տիւայօք, Ժօպսթ և Էվանս Լէդէ ճար-
տար քիմիագէտներէն պատրաստուած:

Չլան Է-ը, զուտ, Գրիսթիանայի Բէթէր
Մէլլէրի գործարանէն ելած:

Եւլէրթէ (հինտիլա) խահուէ, Լուտփիկս-
պուրիկ Հ. Պրանք գործարանէն ելած ստամոք-
սի ուժ տուող և ախորժակ բացող, որ հա-
սարակ խահուէի հետ խառնելով՝ գինը մեծա-
պէս կիջեցնէ՝ առանց համու ու հոտը փոխելու:

Արոս-Եսթապիան Կոստայ ամեն ժամու մէջ:
Տէ-Ժէնէ Գոսթ, մաղերու անփոփայելի ներկ:

PILULES HOLLOWAY

ԴԵՂԱՆԻ ՀՈՒՍՈՒԹԻ

Լեարդի, ստամոքսի, և աղիքներու ամեն
տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընտիր
է այն դեղահատը, նաև իջային տկարութեան,
ուժաթափութեան և տկարութեան համար. կը
ընէ և անհետ կընէ ամեն տեսակ անշարժու-
թեանց հետքերը: Սրտի և երիկամանց վրայ
օգտակար ազդեցութիւն մ'ունի. արիւնը մաք-
րելով նոցա խանդարեալ վիճակը կը կանոնա-
ւորէ, և գրգռելով կենսական գործարանները
կը զօրացնէ: Իւր դեղական մեծ ազդեցու-
թեամբ սրտախառնութիւն, կուժուութիւն,
մաղձային հիւանդութիւններ, որովայնի մէջ
լեցուած կաղեր, գլխի ցաւեր կը վանէ. մար-
սողութիւնը կը չափաւորի, և մարմինը մաք-
րուելով բոլոր այն աղտեղութիւններէ՝ որ շատ
անգամ զանազան հիւանդութեանց սկզբնա-
պատճառ կըլլան, առողջ, ուժեղ, և բնական
դիրքը կը գտնուի:

ONGUENT HOLLOWAY

ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈՒՍՈՒԹԻ

Մորթային հիւանդութիւնք և վէրք բուժե-
լու մասին ունեցած պարսմական յատկու-
թեանցը չհաւասարիր բնաւ ուրիշ դեղ մը. հին
կամ նոր թուեալ վէրքեր, ուռեցք, քաղց-
կեղ (չիրիփէնչէ), սրունից և ստեանց վէրքեր
կամ բոլորովին կանցնին և կամ կ'աւանան.
օգտակար է նաև հարրսիս, հաղի, սրտի
բարտխման, մանաւանդ օգտաւ (եղէ) ըսուած
հիւանդութեան: Իւր կաղութիւնը և զօրաւոր
ազդեցութեամբ խոյլ (սըրանա) հիւանդու-
թեան ապականիչ զօրութիւնը ինչ աստիճան
որ ըլլայ՝ կը զիմագրուէ:

Այս դեղերուն գործածութեան եղանակը
նշուածուած է իւրաքանչիւր տուփի վրայ, որ
կը գտնուի ամեն դեղավաճառներու քով, և
մասնաւորապէս Պահճէ-Գափու Թաշ խանի կող-
մէրը Պ. Գոսապեանի դեղարանը՝ Նո. 7՝ կը
ծախուի:

Աւելի առնել ուղղող կը հրաւիրուի առ հե-
ղինակն տղթոր Հոլլուէ Ի Լոնտոն Օքսֆորտ
փողոց թիւ 355:

ՊԱՅՄԱՆՔ ՓՈԽՂԻ

1.—Փոխելը ԶՈՐԵԲԵՄԵԹԻ և ՇԱՐԱԹ օրերը
կը հրատարակուի:

2.—Տարեկան բաժանորդագրին է միայն չորս
արծաթ մէճիտ՝ կանխիկ վճարելի թէ՛ մայրա-
քաղաքիս և իւր արուարձանաց և թէ՛ գաւա-
ռաց համար:

3.—Վեց և երեք ամսոց համար ալ բաժա-
նորդ կընդունուի:

4.—Տեղական ու գաւառական թղթատա-
րութեան ծախքը խմրագրութիւնը պիտի վճարէ:

5.—Հատը 40 փարայ է, և կը գտնուի ա-
մեն Հայ գրավաճառաց խանութները և ձեռքէ
ծախողներու քով:

6.—Մանուցման տողը 3 դրուշ է մէկ
անգամի համար: Աւելի աժան կըլլայ աւելի
անգամներու համար:

7.—Խմրագրութեան վերաբերեալ որ և է
գիր ուղղելի առ Տէօթէն-Տէր Հ. Ս. Ալաճանեան,
Կ. Պօլիս Ալաճան-Համամ խալիլ խան միջին յարկ
թիւ 19:

ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՏԷՐ

Հ. Ս. ԱԼԱՃԱՆԵԱՆ

ՏՊԱԳԻ. Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻՋՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐ
Իրգա փաշա խան քիւ 3